

Konsekvens ved ikke-dokumentert fravær på fag-/svenneprøve, praksisbrevprøve eller kompetanseprøve

Utdanningsdirektoratet har svart Statsforvalteren i Agder om konsekvensen av ikke-dokumentert fravær på fag-/svenneprøve, praksisbrevprøve eller kompetanseprøve.

TOLKNINGSUTTALELSE 15.03.2021

Gjelder

- Forskrift til opplæringslova - § 3-57. Utsett fag-/sveineprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve

Vi viser til deres henvendelse 19.02.2021, som gjelder konsekvensen ved ikke-dokumentert fravær på fag-/svenneprøve eller kompetanseprøve.

Bakgrunn

Dere har mottatt en forespørsel fra Agder fylkeskommune om det er korrekt praksis at en kandidat som ikke møter til fag-/svenneprøve mister retten til å fremstille seg til ny prøve, og henvises direkte til praksiskandidatordningen. Så vidt dere kan se er det ingen bestemmelse i forskrift til opplæringsloven (heretter forskriften) som direkte omhandler dette.

Dere viser til regelverket for eksamen etter § 3-32, og at konsekvensen av denne er at det kan utledes at den som ikke har gyldig fravær, blir henvist til å ta eksamen som privatist. I forskriften § 3-57 finnes en tilsvarende bestemmelse for fagopplæringen, og det kan synes logisk at det samme gjelder her. Derimot vil konsekvensene være mye større for lærlinger og lærekandidater enn for elever uten gyldig fravær på eksamen. Lærlingene mister retten til fagprøve som lærling og må gå opp som praksiskandidat (teorieksamen og krav om lang praksis). Dere ber derfor direktoratet om en bekreftelse på om praksisen er i samsvar med gjeldende rett, og i så fall hvilken hjemmel som er aktuell.

Vårt svar

Det følger av forskriften § 3-57 første ledd at en «*lærling, elev, praksisbrevkandidat, lærekandidat eller kandidat for fagbrev på jobb som har dokumentert fravær ved fag-/sveineprøva, praksisbrevprøva eller kompetanseprøva, har rett til å fremstille seg til utsett prøve*». Hva som skal til for at det skal anses som dokumentert fravær, er beskrevet i andre ledd.

Retten til utsatt prøve ved dokumentert fravær er som dere beskriver i stor grad tilsvarende som for eksamen etter forskriften § 3-32. Konsekvensen av ikke-dokumentert fravær ved eksamen er at eleven mister retten til utsatt eksamen, må ta faget som privatist og mister standpunkt karakteren i faget. Konsekvensen for kandidater i fag- og yrkesopplæringen som ikke møter til prøven må etter vår vurdering gjelde tilsvarende, ved at kandidaten mister retten til å gå opp til ny prøve. Vi mener at praksisen dere beskriver er i tråd med hvordan forskriften § 3-57 skal forstås.

At kandidatene mister retten til å gå opp til ny prøve utgjør i praksis en større konsekvens enn det gjør for elever med ikke-dokumentert fravær på eksamen. Vi ønsker å knytte noen bemerkninger til dette.

Lærlinger som ikke lenger har rett til ny fag- eller svenneprøve, blir som dere beskriver henvist til praksiskandidatordningen. Dette kan etter vår vurdering utledes av

opplæringsloven § 3-5, men også av forskriften § 3-57, jf. § 3-56 andre ledd om at lærlinger som ikke består prøven på andre forsøk henvises til praksiskandidatordningen. Det vil da stilles krav til praksistid etter opplæringsloven § 3-5, jf. forskriften § 11-8 flg. I tillegg kommer det et krav om praksiskandidateksamen før kandidaten kan gå opp til prøven, jf. forskriften § 3-47 tredje ledd. Tilsvarende må etter vår vurdering også gjelde for kandidater for fagbrev på jobb.

Når det gjelder praksisbrevkandidater er målet en avsluttende praksisbrevprøve, mens lærekandidater avslutter sin opplæring med en kompetanseprøve. Felles for disse kandidatene er at de har hatt opplæring i færre kompetansemål en det som kommer frem av læreplanen i faget. De kan derfor ikke overføres til praksiskandidatordningen med de samme avgrensede kompetansemålene. Vi vil likevel bemerke at også disse kandidatene kan bli praksiskandidater, men at målet da vil være fag- eller svenneprøve.

Avslutningsvis påpeker vi at konsekvensen ved ikke-dokumentert fravær på prøven etter § 3-57 kan få store følger for de dette gjelder. I tillegg til at det vil ta lenger tid å fullføre utdanningen, vil det også kunne medføre en lengre periode med dårligere økonomiske betingelser. Vi viser til at ufaglærte arbeidstakere ofte får lavere lønn enn fagarbeidere. Dessuten vil det kunne være stor risiko for frafall. Slik vi ser det vil det derfor være hensiktsmessig å se nærmere på dette regelverket, og konsekvensene dagens praksis har for de dette gjelder ved arbeidet med forskrift til ny opplæringslov.

Vår referanse: 2021/1202